

Abstrakt

Diplomová práce „Od auto-selekce k selekci systémové – české učňovské školství v zajetí trhu práce“ reaguje na aktuální snahy o odklon části žáků od maturitního studia v důsledku unifikace přijímacích a závěrečných zkoušek a zpřísnování podmínek přijetí, a to v systému, pro který je typická vysoká souvislost mezi sociálním původem a dosaženým vzděláním, jež má navíc tendenci posilovat. Práce si klade za cíl prostřednictvím sekundární analýzy dat identifikovat a popsat hlavní selektivní mechanismy a institucionální bariéry českého vzdělávacího systému, v jejichž důsledku jsou žáci systematicky alokováni na střední odborná učiliště a následně do konkrétních pozic na trhu práce, které jsou spojovány s ekonomickou i sociální nestabilitou. Jako hlavní mechanismy práce identifikuje distribuci vzdělávacích příležitostí skrze diferenciaci vzdělávacích drah doprovázenou nízkým věkem selekce žáků, s tím související důraz na osobní odpovědnost při výběru vzdělávací dráhy, která je díky podmíněnosti sociálním původem vysoce determinovaná, a koncepci přijímacích a závěrečných zkoušek jako tzv. high-stakes standardizované testování, které pro žáky ze znevýhodněných prostředí představuje nepřekročitelnou mentální i faktickou bariéru. Předpoklad vzdělanostní společnosti a koncepce rovného přístupu ke vzdělání, zakotvená v oficiálních dokumentech české vzdělávací politiky, se tak dostává do konfrontace s opatřeními, která mají odepřením vzdělanostních příležitostí posílit poptávku uchazečů po učebních oborech. Alokace žáků na trh práce poté vystupuje jako hlavní latentní funkce školy, jež přispívá k reprodukci vzdělanostních nerovností a posiluje selektivitu českého vzdělávacího systému.